

П. Г. Удхаус

Джийвс постъпва при мен

По въпроса за Джийвс – моя личен прислужник, както знаете – становищата са крайно различни. Не са малко привържениците на мнението, че съм прекалено зависим от него. Леля ми Агата дори стигна дотам да го нарече мой душеприказчик. Аз пък ще ви кажа: защо не? В края на краищата Джийвс е гений. От якичката нагоре няма равен на себе си. Горедолу една седмица след като постъпи при мен, аз се отказах от всякакви опити да се грижа сам за делата си. Това стана преди пет-шест години, веднага след умопомрачителната история с Флорънс Крей, ръкописа на чичо Уилоуби и малкия прилежен скаут Едуин.

Всичко започна всъщност след завръщането ми в Ийзби – имението на чичо Уилоуби в графство Шръпшир. Гостувах му както всяко лято, но след около една седмица ми се наложи да прекъсна престоя си и да отскоча до Лондон да си наема нов прислужник. Бях открил, че Медоус (прислужникът, когото бях взел със себе си в чичовото имение) ми краде копринените чорапи – посегателство, което никой уважаващ себе си джентълмен не може да понесе равнодушно. Тъй като междуременно се оказа, че е награвил и допълнителна несметна плячка от дома на чичо, трябваше, макар и неохотно, да се разделя с нещастника и да се обади в агенцията за наемен труд в Лондон да изрови нов екземпляр и да ми го изпрати на оглед. Та те, значи, ми изпратиха Джийвс.

Никога няма да забравя утрото, когато ми се яви за първи път. По някакво стечение на обстоятелствата предната вечер бях участвал във възвесела сбирка в тесен дружески кръг, в резултат на което се чувствах крайно раздрусай. На всичкото отгоре правех геройски опити да прочета книгата, която Флорънс ми бе натикала в ръцете. Тя също гостуваше на чичо ми в Ийзби и два-три дни преди тук описваните събития се бяхме сгодили. Към края на текущата седмица трябваше да се завърна в имението и знаех, че тя ще очаква да съм прочел книгата от кора до кора. Понеже, виждате ли, прашеше от желание да издигне интелектуалното ми равнище на висотата на своето собствено. Притежаваше фантастичен профил, но за жалост бе фрашкана до пръсване с пресериозни цели и похвални намерения. Най-точна представа ще добиете, като ви цитирам заглавието на четивото, с което бях принуден да се боря: „Типове етични теории“. Още щом го отворих наслуки, попаднах на следния пасаж: „Постулатът или обикновеното проумяване, свързано с речта, е детерминирано коекстензивно предвид задълженията, които поема спрямо социалния организъм, чийто инструмент е езикът и на чиито цели той се опитва да служи.“

Нито за миг не се усъмних в истинността на това твърдение, но

съгласете се, че то едва ли е най-подходящото четиво за млад мъж с, меко казано, рохка сутрешна глава.

Тъкмо полагах усилия да вникна в това съдържателно и несъмнено поучително томче, когато на вратата се позвъни. Свлякох се от дивана и със сетни сили допълзах дотам. На прага стоеше тъмнокос тип с крайно почтен и почтителен вид.

– Изпраща ме агенцията, сър – заяви той. – Доколкото разбрах, нуждаете се от личен прислужник.

Точно тогава предпочитях гробар, но все пак му казах да заповяда и той се плъзна вътре безшумно като здравословен морски бриз. Това ме разтърси. Медуос беше достабанлия и се движеше като разбесняло се стадо слонове. А този сякаш нямаше крака, а въздушни възглавници. Казвам ви – направо се стече вътре. Сериозното му лице изразяваше почтително съчувствие, сякаш му бе пределно ясно какво значи да си празнувал нощес с момчетата.

– Извинете, сър – изгука нежно и изчезна.

Чух го да шава из кухнята и след още няколко секунди се върна при мен с чаша върху поднос.

– Бихте ли изпили това, сър? – попита с глас на придворен лекар, подаващ ободрителна напитка на поразклатил здравето си принц. – Рецептата е моя. Цветът е от доматения сок, суровото яйце го прави хранителен, червеният пипер приятно го подлютява. Много джентълмени са ми казвали, че го намират за изключително освежителен след изнурителна нощ.

Бях готов да се вкопча във всяка сламка. Изгълтах съдържанието на един дъх и миг след това в главата ми избухна бомба, чийто пожар бавно се придвижи по хранопровода, но след още миг всичко неочаквано си дойде на мястото. С изненада установих, че слънцето греело, а птичките пеели. Накратко казано, отново бях осенен от надежда.

– Нает си! – извиках веднага щом си възвърнах дар-словото.

От пръв поглед ми стана ясно, че е момък на място и че такъв като него трябва да има във всеки дом.

– Благодаря ви, сър. Казвам се Джийвс.

– Можеш ли да постъпиш веднага?

– Незабавно, сър.

– Защото вдругиден заминавам за Ийзби.

– Много добре, сър. – Той погледна през рамото ми към портрета, окачен над камината. – Художникът е постигнал чудесна прилика с лейди Флорънс Крей, сър. От две години не съм виждал милейди. Служих

известно време като личен прислужник на лорд Уърпълсдън. Подадох си оставката, тъй като не можех да понеса навика на милорд да се явява на вечеря с официални панталони и ловджийско сако.

Ексцентричните привички на дъртия и без това ми бяха добре известни. Въпросният лорд Уърпълсдън е таткото на Флорънс. Той е същият, дето няколко години по-късно слязъл веднъж за закуска, повдигнал похлупака на първото изпречило се през погледа му блюдо, извикал „Яйца! Цял живот ли ще ям яйца!“ – и начаса отпрашил за Франция. Повече не се завърна в лоното на семейството си. Не че лоното има нещо против – преобладава мнението, че му е излязъл късметът.

Познавам семейството от дете и трябва да призная, че само като зърнех дъртия и гашите ми се разтреперваха. Времето, дето уж лекувало всички рани, така и не съумя да заличи от паметта ми спомена за деня, когато той ме спипа – петнайсетгодишен юноша – да пуша в конюшната една от любимите му пури. Погна ме с ловджийския камшик тъкмо когато бях стигнал до извода, че имам неотложна нужда от отдих и пълно усамотение, и ме преследва цяла миля по неравен и труден терен. Ако нещо помрачаваше чудната радост от годежа ми за Флорънс, това бе именно фактът, че се бе метнала до голяма степен на татко си и човек никога не можеше да предвиди кога именно ще ѝ избие чивията. Но профилът ѝ, повтарям, нямаше равен на себе си.

– Аз съм сгоден за лейди Флорънс, Джийвс – осведомих новонаетия си персонал.

– Нима, сър?

Знаете ли, имаше нещо в интонацията му... Уж всичко ѝ беше наред, а все пак се усещаше липса на бодрост и жизнерадост. И по някакъв начин успя да ме остави с впечатлението, че не припада от възхита по Флорънс. Е, това в края на краищата слабо ме засягаше. Предположих, че докато е обслужвал стария Уърпълсдън, тя по някакъв начин го е настъпила по мазола. Флорънс беше чудесно момиче, погледнато отстрани, с ненадминати външни данни, но беше склонна да се отнася властно с обслужващия персонал.

На вратата отново се позвъни. Джийвс се оттече да отвори и се върна с телеграма в ръка.

„Ела веднага. Крайно спешно. Хвани първия влак. Флорънс.“

– Странно – промърморих аз.

– Моля, сър?

– Не, нищо.

Това вече ви дава ясна представа колко слабо познавах тогава

Джийвс, та не обсъдих обстойно с него проблема. Днес и през ум не би ми минало да прочета някоя странна телеграма, без да му поискам мнението. А тази беше от странна по-странна. В края на краищата Флорънс много добре знаеше, че след един ден аз така или иначе се връщам в Ийзби. Защо тогава ме викаше по спешност? Нещо трябва да се бе случило, естествено. Но така и не можах да се досетя какво по дяволите.

– Джийвс, още днес следобед отпътуваме за Ийзби. Ще се справиш ли?

– Разбира се, сър.

– Ще успееш ли да стегнеш багажа и всичко останало?

– Без затруднение, сър. С кой костюм ще пътувате?

– С този.

Бях нахлузил един ведър кариран костюм, към който бях силно привързан. Дори мога да призная, че направо му се възхищавах. Е, не беше изключено при първа среща да ви се стори малко... внезапен, но свикнеше ли окоото с цветовата гама, то незабавно проумяваше, че костюмът е жесток. Момчетата в клуба, а и не само в „Търтеите“, открито и без задръжки му се любуваха.

– Много добре, сър.

Отново онази особена нотка в гласа му. Само в начина, по който произнесе тези три нищо и никакви думички. Костюмът не му харесваше. Стегнах се, за да му се наложи. Нещо ми подсказа, че ако не си държа очите отворени на четири, ако не го смачкам в зародиша, той в най-скоро време ще започне да прави с мен каквото си поиска. Имаше вид на много решителен мъж.

По дяволите, няхах намерение да понеса подобно отношение. Прекалено много мои приятели се бяха превърнали в роби на личните си прислужници. Още ми пари споменът за горкия стар Обри Фотъргил, който наскоро ми разправи в клуба със сълзи на очи, горкото момче, как бил принуден да се откаже от любимите си кафяви обувки само защото Мийкин, неговият човек, не ги одобрявал. Тези хора трябва да ги държиш изкъсо. Наложително е да овладееш изпитания стар метод с железната ръка в кадифена ръкавица. Я си им подал онова там, как му беше името, и те вече са налупали не знам си какво и искат още.

– Не ти ли допада костюмът ми, Джийвс? – попитах хладно.

– О, да, сър.

– Кажете ми, какво не ти харесва в него?

– Много хубав костюм, сър.

– Какво му има? Кажете ми най-сетне!

– Ако ми позволите да изразя едно предположение, сър, малко побит кафяв или сив костюм с дискретна нишка...

– Що за глупости!

– Много добре, сър.

– Не се чуваш какви ги плещиш, скъпи!

– Както кажете, сър.

Чувствах се като човек, стъпил където трябва да е последното стъпало, само че не е. Бях настроен предизвикателно, а нямаше кого да предизвикам.

– Добре тогава – заключих.

– Да, сър.

И той отиде да си донесе багажа, докато аз се задълбочих отново в „Типове етични теории“ и си опитах късмета с една глава, разглеждаща „Идеопсихологичните етики“.

През по-голямата част от пътуването онзи следобед се чудех какво ли е станало в Ийзби. Просто не виждах какво толкова може да се случи. Ийзби съвсем не беше от онези провинциални имения, увековечени в множество романи, посветени на висшето общество, където примамват млади момичета да играят комар и им обират и последното бижу. Компанията, която оставих, се състоеше изцяло от уважаващи закона почтени люде като моя милост.

Освен това чичо ми никога не би допуснал подобни безобразия в къщата си. Той беше надуто, педантично старче, което си гледаше спокойствието. Тъкмо дописваше историята на нашия род или нещо такова, на което се бе отдал през последната година, и почти не показваше нос от кабинета си. Беше нагледен пример за хорските твърдения, че е за предпочитане да си отживееш, докато си млад. Чувал бях, че на младини чичо Уилоуби бил голям бонвиван и нехранимайко, но ако го погледне човек на какво мяза сега, и през ум не би му минало подобно нещо.

Когато стигнах къщата, икономът Оукшот ме осведоми, че Флорънс си е в стаята и надзирава прислужничката си, която опаковала багажа. Вечерта имало бал в съседно на Ийзби имение и тя заедно с някои от гостите на чичо заминавала натам за няколко дни. Оукшот ми предаде също, че бил инструктиран от нея да я уведоми веднага щом пристигна, затова отидох да я чакам в пушалнята. Тя не се бави много и един поглед ми беше достатъчен, за да разбера колко е разтревожена, дори притеснена. Очите ѝ се бяха поизцъклили и видът ѝ изобщо беше... какво да ви кажа.

– Скъпа! – провикнах се аз и понечих да я прегърна, както му е редът, но тя ловко отскочи встрани като състезател категория „петел“.

– Недей.

– Какво става?

– Какво ли не става! Бърти, спомняш ли си, че преди да тръгнеш ме помоли да правя, да струвам, но да впечатля благоприятно чичо ти?

– Да.

Смисълът на това мое искане беше, че тъй като по онова време бях донякъде зависим от чичо Уилоуби, нямаше начин да се ожена без благословията му. И макар че той едва ли щеше да има нещо против Флорънс, тъй като познаваше баща ѝ от времето, когато двамата са следвали в Оксфорд, не желяех да рискувам, та я помолих да се поумилква на стареца.

– И ти подчерта – продължи тя, – че ще остане особено доволен, ако го помоля да ми прочете откъси от семейната история, която пише, нали така?

– Защо, не му ли стана приятно?

– Напротив, беше очарован. Вчера следобед сложи последната точка на ръкописа и снощи ми го изчете от край до край. Никога не съм изживявала такъв шок! Книгата е направо скандална! Ужасна! Невъзможна!

– Ама чакай, родът ни не е чак толкова...

– Това изобщо не е семейна история. Чичо ти е написал мемоарите си. Озаглавил ги е „Спомени от един дълъг живот“.

Взех да загревам. Както вече споменах, на младини чичо Уилоуби е наподобявал стрити люти чушки и затова не изпитах съмнение, че едно подробно описание на дългия му живот би дало твърде смрадлив резултат.

– Ако дори само половината от написаното е вярно – продължи Флорънс, – младежките години на чичо ти са били едно безкрайно безобразие. Още в началото на четенето нагази в една изключително скандална история за това как двамата с баща ми са били изритани през 1887 година от един мюзикхол.

– Защо?

– Отказвам да произнеса на глас причините!

Трябва да е било нещо възsolено. През 1887 година не са изхвърляли от мюзикховете за щяло и нещяло.

– При това чичо ти изрично подчертава, че преди да тръгнат да дият развлечения, татко вече бил изпил три бутилки шампанско. Книгата

гъмжи от подобни истории. Има и една рядко отблъскваща, в която главното действащо лице е лорд Емсуърт.

– Лорд Емсуърт? Нали нямаш предвид графа, дето живее в замъка „Бландинг“?

Графът е рядко почтено, макар и смотано старче, което по цял ден тормози градината си с една лопата и това е единственото му занимание, ако не се брои угодяването на любимата му свиня.

– Същият. Това именно превръща книгата в заплаха за обществото. Праши от истории за хора, които днес са самата почтеност и гръбнакът на същото това общество и които, както по всичко личи, са се държали през осемдесетте години на миналия век по начин, който днес не е приемлив дори на борда на китобоен кораб. На всичкото отгоре чичо ти помни с възмутителни подробности всяка неблагопристойна постъпка на всеки свой съратник от времето, когато е бил двапетгодишен. Има една случка със сър Стенли Джървис-Джървис в рошвилските градини, която ме потресе с безупречното описание на най-дребните гнусни дейтаи. Можеш ли да си представиш, че сър Стенли... Не нямам сили.

– Хайде, опитай!

– Не!

– На твоето място не бих се притеснявал. Никой издател няма отпечата книгата му, щом е толкова скандална.

– Нищо подобно! Чичо ти ме уведоми самодоволно, че преговорите с издателска къща „Ригс и Балинджър“ са се увенчали с успех и утре им изпраща ръкописа, за да почнат да го печатат. Това издателство било специализирано точно по такива книги – то именно публикувало „Мемоарите за осемдесет интересни години“ на лейди Карнаби.

– Чел съм ги.

– Тогава ще ме разбереш, като ти кажа, че мемоарите на лейди Карнаби са напълно невинни в сравнение със спомените на твоя чичо. На всичкото отгоре баща ми фигурира дейно във всяка описана случка. Направо съм потресена от младежките му деяния!

– Какво ще правим тогава?

– Пътят на ръкописа трябва да бъде отрязан, преди да е стигнал „Ригс и Балинджър“.

Аз се оцъкних. Какъв спортен дух в това крехко момиче!

– И как възнамеряваш да го направиш? – наострих възхитени уши.

– Как ще го направя ли? Нали ти казах, че ръкописът ще замине с утрешната поща. А аз съм довечера на бала на Мъргатройдови и няма да се върна до понеделник. Така че ти ще свършиш тази работа. Затова ти

бих телеграмата.

– Какво?!

Тя ме изглежда, както много я бива да гледа.

– Бърти, да не би да искаш да кажеш, че отказваш да ми помогнеш?

– Не, ама аз... такава!

– Работата е направо фасулска.

– Ами ако аз... все пак... то се знае, твоята дума за мен... всичко, каквото поискаш... но таквоз... сама знаеш...

– Добре ли те разбрах, че искаш да се ожениш за мен, Бърти?

– Да, разбира се, но все пак...

За миг ми заприлича на стария си баща.

– Никога няма да се омъжа за теб, ако тези „Спомени“ бъдат отпечатани!

– Но, Флорънс, миличка!

– Няма миличка! Можеш да разглеждаш поставената задача като рицарско изпитание. Ако си достатъчно изобретателен и храбър да доведеш делото до успешен завършек, ще го сметна за доказателство, че не си чак толкова магаре, за каквото те имат всички. Ако обаче се провалиш, значи, леля ти Агата е имала основания да те нарече „безмозъчен плазмодий“ и настойчиво да ме моли да не си свързвам съдбата с теб. Няма нищо по-просто от това да задигнеш ръкописа. Трябва ти само капка решителност.

– Ами ако чичо ме спипа на местопрестъплението? Ще ми отреже веднага стипендията.

– Щом държиш на парите повече, отколкото на мен...

– Не, не! Как можеш...

– Тогава, значи, се разбрахме. Пакетът с ръкописа ще бъде оставен, както винаги, на масата до входната врата, за да бъде отнесен от Оукшот на пощата заедно с писмата и другите пратки. От теб се иска само да се пресегнеш, да го вземеш оттам и да го унищожиш. Чичо ти ще помисли, че се е изгубил по пощата.

Тутакси прозрях, че планът ѝ е съшит с бели конци.

– Че какво му пречи да изпрати втория екземпляр?

– Втори екземпляр няма. Спомените още не са преписани на машина. Изпраща им ги както са на ръка.

– Нищо не му пречи още веднъж да ги напише.

– Че откъде толкова сили?

– Да, ама...

– Ако смяташ да ми противоречиш с все по-малоумни

възражения...

– Аз просто изтъквам логични доводи.

– Тогава престани! За последен път те питам – ще ми направиш ли тази елементарна услуга?

Този начин да се формулира въпросът ми подсказа поредната идея.

– А защо не накараш Едуин? По този начин всичко ще си остане в рамките на вашето семейство, нали ме разбираш? Освен това детето ще е тъй поласкано...

Хрумването ми беше страхотно. Едуин е малкият ѝ брат, който си прекарваше лятната ваканция в Ийзби. В лицето прилича на пор и откак се е родил, изпитвам към него само силна неприязън. Впрочем, като става дума за спомени и мемоари, се сетих, че именно невръстният Едуин собственоръчно доведе баща си преди девет години в конюшната, където си пуших преспокойно пурата. Сега беше четиринайсетгодишен и тъкмо се бе записал в редиците на младите скаути. Тъй като беше безкрайно добросъвестен, приемаше скаутските си задължения съвсем буквално и несериозно. Поради тази причина пребиваваше в състояние на постоянна възбуда, тъй като не смогваше да навакса с добрите дела, които бе длъжен да върши ежедневно според предписанията скаутските закони. Колкото и да се напъваше, все изоставаше, така че вечно се мотаеше из хорските крака и настървено се опитваше да настигне самия себе си. В резултат на това Ийзби с шеметна скорост се превръщаше в същински ад за хора и животни.

Ала гениалното ми хрумване изобщо не допадна на Флорънс.

– Нямам такива намерения, Бърти. Как не можеш да оцениш комплимента, който ти правя, като ти доверявам такава отговорна задача!

– Абе, не че не го оценявам, но Едуин го бива за тази работа къде-къде повече от мен. Тези бой-скаути са тренирани да се преборват с всякакви препятствия. Умеят да пълзят, да дебнат и изобщо...

– Бърти, за последен път те питам – ще ми направиш ли тази нищожна услуга, или не? Ако не – направо си го кажи и да сложим край на този фарс, на тези твои преструвки, че даваш пет пари за мен!

– Ама скъпа, аз те обичам най-предано!

– В такъв случай ще...

– Е, добре. Добре, добре, добре.

И се затътрих навън да обмисля тъй създалото се положение. В коридора срещнах Джийвс.

– Извинете, сър. Опитвах се да ви открия.

– Какво има?

– Сметнах за свой дълг да ви уведомя, че някой е намазал с черна боя кафявите ви всекидневни обувки.

– Какво?! Кой? Защо?

– Не съм в състояние да отговоря, сър.

– Непоправимо ли е?

– Да, сър.

– По дяволите!

– Много добре, сър.

Оттогава винаги недоумявам как убийците съумяват да се поддържат във форма, докато обмислят поредното си престъпление. Задачата, която ми предстоеше, бе далеч по-проста, ала мисълта за нея ме скапа до такава степен през последвалата безсънна нощ, че на другия ден бях една развалина и нищо повече. Тъмни кръгове под очите и всичко останало. Наложих се да звънна на Джийвс да забърка още една чаша от душеспасителното питие.

След закуска се чувствах като джебчия на гаров перон. Трябваше да вися в антрето, да чакам чичо да изнесе пакета и да го сложи на масата, а той все не го изнасяше. Изобщо не помръдваше от кабинета си – явно нанасяше последните шрихи върху великото произведение и колкото повече мислех за предстоящото, толкова по-малко се очаровах. Шансовете да успея бяха приблизително едно към две и при мисълта какво ме очаква в случай на провал ми идеше отсега да си се завра в миша дупка. Чичо ми е, общо взето, добряк, но съм бил свидетел и на негови гневни изблици, така че не хранех никакви илюзии за мащабите, до които щеше да се развихри, в случай че ме спипа как офейквам с труда на неговия живот.

Наближаваше четири, когато най-сетне се появи на прага на кабинета си с пакет под мишница, сложи го на масата и пак се прибра вътре. Аз се спотайвах югоизточно от него зад едни рицарски доспехи. Изскочих оттам, грабнах ръкописа и хукнах нагоре да го крия. Нахълтах в стаята си като мустанг и за малко да си изкълча палеца на крака в онова младо говедо Едуин – бой-скаута. Беше издърпал едно от чекмеджетата на скрина и бърникаше из вратовръзките ми.

– Здравсти – поздрави ме той.

– Какво правиш тук?

– Подреждам ти стаята. Това е доброто ми дело за миналата събота.

– Миналата събота?

– Изоставам с пет дни. До снощи бяха шест, но междуременно ти

лъснах обувките.

– Значи, ти си...

– Да. Видя ли ги? Ей така изведнъж се сетих. Бях тук и се оглеждах. Господин Бъркли спа в тази стая преди теб. Днес сутринта си тръгна. Надявах се да е забравил нещо, което да му изпратя. Често съм вършил добрите си дела по този начин.

– Каква утеха си ти за всички ни!

С всяка измината минута ми ставаше все по-ясно, че трябва да се отърва час по-скоро от гнусното хлапе. Криех пакета зад гърба си и според мен скаутът не го беше забелязал. Все пак изгарях от нетърпение да го пхна в някое затънтено чекмедже на скрина, преди да е нахълтал чужд човек в стаята ми.

– Не се притеснявай, тук си е подредено – започнах аз.

– Обичам да разтребвам. Не се притеснявам, уверявам те.

– Но стаята е съвсем разтребена.

– Ще видиш аз как ще я лъсна!

Нещата вървяха от зле към по-зле. Не ми се искаше да убивам диването, но не виждах друг начин да се отърва от него. Натиснах педала на добрия стар мозък. Преданият пъпеш болезнено запулсира. Най-сетне нещо ме осени.

– Има едно добро дело, което е далеч за предпочитане. Виждаш ли онази кутия с пурите? Свали я долу в пушалнята и ми подрежи всички краища. Ако знаеш каква услуга ще ми направиш! Хайде, момко, изчезвай!

Той сякаш се усъмни в нещо, но все пак напусна неохотно леговището ми. Аз побързах да натикам вързопа в едно чекмедже, заключих го, прибрах ключето в джоба си и се почувствах като нов. Може да съм пън, но – дявол да го вземе! – все ме бива да надхитря едно хлапе с мутра на пор.

Слязох пак долу. Като минавах покрай пушалнята, отвътре надзърна не друг, а Едуин. Ако това дете наистина искаше да извърши едно добро дело, защо не се самоубиеше?

– Подрязвам ги – осведоми ме той.

– Режи, режи.

– Силно подрязани ли ги искаш, или слабо?

– Средно.

– Добре. Е, хайде, тогава, отивам да режа.

– Режи, режи.

И ние се разделихме.

Онези, дето разбират от тези работи – детективи и тям подобни, – ще ви кажат, че няма нищо по-трудно от това да се отървеш от трупа. Спомням си как като малък трябваше да наизустя едно стихотворение за някой си Юджин Арам¹, който си беше отворил работа в това отношение. От самото стихотворение си спомням само:

Там-тарам-тарам-тарам!
Аз убих го, там-тарам!

Но много добре помня, че нещастникът прекарваше голяма част от драгоценното си време в опити да се отърве от трупа – ту го хвърляше в езера, ту го заравяше в дупки, ала той – трупът – пак му се изпречваше на пътя. Около един час след като напъхах ръкописа в скрина, си дадох сметка, се съм се озовал в положението на Юджин Арам.

Флорънс много небрежно, между другото, ми беше наредила да го унищожа, но замисли ли се човек конкретно... Как, по дяволите, да се отърва от огромен куп хартия в чужда къща посред лято? Не можех да поискам да запалят камината в моята стая, след като термометърът сочеше трийсет градуса на сянка. А не го ли изгоря, по какъв друг начин да го унищожа? Вестоносците на бойното поле изяждат посланията, за да не попаднат във вражески ръце, но на мен ми трябваше поне година, за да изям чичовия ръкопис.

Да си призная, съвсем се сащисах. Единствено ми оставаше да зарежа пакета в скрина и да се надявам, че всичко ще се размине.

Не знам дали ви се е случвало такова нещо, но ужасно е неприятно да ти тежи на съвестта някое престъпление. На свечеряване само при вида на онова чекмедже вече ми призляваше. Стоях като на тръни и когато чичо ми нахълта безшумно в пушалнята, както си седях там, и ме заговори, преди да се усетя, че е влязъл, счупих рекорда по висок скок от седнало положение.

През цялото време ме тормозеше мисълта кога той ще се плесне по челото и ще установи липсата. Надявах се да не заподозре нищо преди събота сутринта, когато сигурно щеше да очаква отговор от издателството, че е получило ръкописа. Ала още в петък вечерта старецът излезе от кабинета си тъкмо когато минавах по коридора и ме помоли да се

1. Юджин Арам (1704–1757) – английски учител и известен убиец, на когото са посветени романс от Булуър-Лигън и балада от Томас Хук. – Б. пр.

отбиа при него. Имаше необичайно разтревожен вид.

– Бърти – започна той с присъщия си високопарен и надут маниер, – случи се нещо от крайно обезпокоително естество. Както несъмнено ти е известно, вчера следобед изпратих на моите издатели, господата Ригс и Балинджър, ръкописа на книгата си. Трябваше да го получат днес сутринта. Не знам защо обаче бях разтревожен за безопасността на пакета и поради тази причина им се обадох преди малко да се осведомя как стоят нещата. За голям мой ужас те ме информираха, че не са получили ръкописа.

– Хм! Много странно.

– Определено си спомням, че го оставих на масата в антрето – тъкмо навреме, за да бъде отнесен в пощата. Има обаче нещо зловещо в цялата работа. Разговарях с Оукшот, който е пуснал писмата, и той изобщо не си спомня да е виждал моя ръкопис. Настойчиво твърди, че пакет не е имало.

– Това ми звучи направо странно.

– Бърти, да ти кажа ли какво подозирам?

– Какво?

– Подозрението ми несъмнено ще ти прозвучи неправдоподобно, но само то покрива донякъде известните нам факти. Склонен съм да допусна, че пакетът е бил откраднат!

– Ама чакай! Не е възможно!

– Момент! Изслушай ме докрай. Макар да не съм споменавал пред теб, какво впрочем и пред никой друг, през последните седмици от този дом изчезнаха някои предмети – едни ценни, други – не. Изводът, който неминуемо се натрапва, е, че сред нас живее клеptomан. Особеното на клеptomанията, както несъмнено ти е известно, е, че субектът не е способен да разграничава стойностната същност на предметите. Той с еднаква готовност задига както стар протрит балтон, така и пръстен с безценен диамант. Със същата настървеност би присвоил и строшена лула, и претърпкано с пари портмоне. Фактът, че моят ръкопис не представлява никаква ценност за външен човек, ме навежда убедително на мисълта, че...

– Чакай, чичо, задръж. Знам всичко за откраднатите вещи. Беше Медоус, моят прислужник. Сипах го, както прибираше в джоба си копирените ми чорапи. Направо на местопрестъплението.

Чичо бе страхотно впечатлен.

– Ти ме изумяваш, Бърти! Веднага го извикай да го разпитаме.

– Но него вече го няма! Изритах го още щом открих, че задига

хорските чорапи. Нали затова ходих до Лондон – да си наема нов прислужник.

– В такъв случай, щом като въпросният Медоус не пребивава повече под моя покрив, той не може да е присвоил ръкописа. Цялата работа е една мистерия.

След тези думи и двамата потънахме в размисли. Чичо Уилоуби взе да шари напред-назад из стаята, за да покаже колко е озадачен, а аз запалих една цигара и започнах да се чувствам като един, за когото четох, че убил друг един и скрил трупа под масата в трапезария. После трябвало да бъде душата на компанията с трупа отдолу през цялото време, докато вечеряли. Гузната съвест така ме премаза, че не издържах, запалих втора цигара и излязох да се поразтъпча, белким се поуспокоя.

Беше типична кротка лятна вечер, когато от една миля разстояние се чува как някой охлюв пъшка трудолюбиво по стръмен клон. Слънцето потъваше зад хълмовете, комарите бръмчаха кръвопийски и всичко ухаеше разкошно, още повече че и росата бе паднала. Тъкмо взех да се съвземам, когато чух някой да споменава името ми.

– Искам да ви кажа нещо за Бърти.

Беше гнусният глас на невръстния трижди проклет Едуин! Отначало не можах да разбера откъде долита, но миг по-късно установих, че е от библиотеката. Неволно се бях озовал на няколко крачки от отворения й прозорец.

Често съм се чудил как го правят в книгите – онези, дето за секунда вършат неща, които отнемат поне десет минути. Но на мен наистина ми трябваше несъществена част от секундата, за да подскоча три метра нагоре, да захвърля цигарата, да изругая наум, да се гмурна в хрусталака под прозореца и да се сгуша там с разперени уши. Нямаше и капка съмнение, че на хоризонта се задават черни облаци.

– Какво за Бърти?

Беше гласът на чичо Уилоуби.

– Бърти и вашият пакет. Чух преди малко какво му казахте. Според мен пакетът е у него.

Като ви кажа, че в мига, в който чух тези умопомрачителни слова, един твърде осезателен бръмбар падна от храста право във врата ми, а аз няхах сили да вдигна ръка да го размажа, ще ви стане ясно как съм се чувствал.

– Какво искаш да кажеш, момче? Бърти беше озадачен от изчезването на ръкописа не по-малко от самия мен.

– Ами вчера следобед бях в стаята му и вършех едно добро дело,

когато той нахълта с някакъв пакет в ръце. Много добре го видях, макар че Бърти се опита да го скрие зад гърба си. После ме помоли да слеза долу да му подрежа пурите, а когато се появи след малко, не носеше нищо. Така че пакетът трябва да е в стаята му.

Доколкото съм чувал, тези проклетци бой-скаути специално ги обучават да развиват своите наблюдателни и умозаключителни способности. Това, според мен, е необмислено и безотговорно действие, което води само до главоболия и неприятности.

– Звучи невероятно – отвърна чичо и думите му леко ме ободриха.

– Да претършувам ли стаята му? – предложи си услугите младото говедо. – Убеден съм, че пакетът е там.

– Но какви може да са подбудите му за подобна необяснима кражба? – не се предаваше благородният ми стар роднина.

– Сигурно е... клердиман... кландовер...

– Клептоман? Изключено!

– Може би поначало Бърти е бил този, който е задигал разни неща от къщата – предположи с надежда в гласа малкото зверче. – Нищо чудно да е като тези в книгите, дето свиват, каквото им падне.

– Не допускам, че Бърти би... свил нещо.

– Да, ама пакетът е в стаята му, сигурен съм. Сега ще ви кажа какво да направите. Ще заявите, че сте получили телеграма от господин Бъркли. В нея пише, че е забравил нещо в стаята. Той нали спа там. Ще кажете, че искате да проверите дали не е някъде из чекмеджетата.

– Би било възможно. Аз...

Не изчаках да послушам края. Земята ми пареше под нозете. Измъкнах се иззад храста, изкачих с два скока стълбите и се метнах към чекмеджето с ръкописа. И тогава открих, че ключът не е у мен. Доста време изгубих докато си спомня, че предната вечер го прехвърлих в панталона на официалния си костюм и явно там си беше останал.

Къде, по дяволите, са ми официалните дрехи? Претършувах цялата стая, преди да се сетя, че по всяка вероятност Джийвс ги е отнесъл, за да ги изчетка. Да се метна към звънеца и да го натисна, беше въпрос на един кратък миг. И тогава в коридора се чуха стъпки и в стаята влезе чичо Уилоуби.

– А, Бърти – започна той, без дори да се изчерви. – Аз... такова... получих телеграма от Бъркли, че си е забравил табакерата... той спа в тази стая, преди да дойдеш... Не я открих долу, та ми хрумна, че може да е тук. Аз... такова... ще поогледам наоколо да видя...

Това бе една от най-гнусните гледки, на които съм бил свидетел в

живота си – беловлас старец, комуто бе време да мисли за нематериалното, стоеше насреща ми и лъжеше като печен артист.

– Не съм я виждал – изстисках някакъв глас от гърлото си.

– Все пак е редно да я потърся. Не бива... ъ-ъ... да си пестя усилията.

– Че нали ако беше тук, щях да я видя?

– Може да се е изплъзнала от вниманието ти. Може да е... ъ-ъ... в скрина.

И взе да тършува навсякъде. Издърпа едно по едно всички чекмеджета, душейки като стара хрътка. От време на време изломотваше нещо за Бъркли и табакерата му и то по начин, който ми направи изключително неблагоприятно впечатление. А аз само стоях, отслабвах, чезнех и линеех. Най-сетне дойде ред на чекмеджето с ръкописа.

– Това тук като че ли е заключено – заяви той след няколко неуспешни опита.

– Да. На твоё място не бих си губил времето с него. То е... ъ-ъ... заключено.

– Ключът не е ли у теб?

Зад гърба ми се дочу тих и почителен глас.

– Предполагам, сър, че това е ключът, който търсите. Намерих го в джоба на официалния ви костюм.

Беше Джийвс, мътните да го отнесат, влязъл, както винаги, безшумно с официалните ми дрехи. И с ключа в ръка. Идеше ми да го заколя.

– Благодаря – каза чичо.

– Няма за какво, сър.

И чичо Уилоуби отвори чекмеджето. Аз затворих очи.

– Не, и тук я няма – чух гласа на чичо си. – Празно е. Предполагам, че те обезпокоих, Бърти.

Грижливо затворих след него вратата. После се обърнах към Джийвс. Той подреждаше дрехите върху стола.

– Њ-ъ... Джийвс!

– Да, сър?

– Не, нищо.

Как да започна, по дяволите?

– Њ-ъ... Джийвс!

– Да, сър?

– Ти, такава... случайно да си...

– Изнесох пакета тази сутрин, сър.

– О! А! Њ-ъ... защо?

– Сметнах за благоразумно, сър.

Аз се позамислих.

– Предполагам, че цялата тази работа ти се вижда някак... ъ-ъ... особена?

– Ни най-малко, сър. Случайно дочух разговора между вас и лейди Флорънс, когато осъждахте въпроса с мемоарите миналата вечер.

– Наистина?

– Да, сър.

– Ами... таковата... няма да е зле да оставиш пакета у себе си, докато се приберем в Лондон...

– Точно така, сър.

– А след това можем да помислим... как да кажа... за ликвидацията му, ако ме разбираш...

– Точно така, сър.

– Оставям всичко в твоите ръце.

– Правилно, сър.

– Знаеш ли, Джийвс, ти си, общо взето, момче на място.

– Старая се да ви нося удовлетворение, сър.

– Е, друго няма.

– Много добре, сър.

Флорънс се прибра в понеделник. Видях я чак когато седнахме в салона да пием чай. Но преди да се разчисти тълпата чаепиещи, не можехме да разменим нито дума насаме.

– Е, Бърти?

– Всичко е наред.

– Унищожи ли ръкописа?

– Не съвсем, но...

– Какво значи това?

– Това значи, че не съвсем...

– Бърти, нещо си уклончив!

– Всичко е наред. Работата е там, че...

И тъкмо да ѝ обясня кое как е, когато от библиотеката изскочи чичо Уилоуби, щастлив като двегодишно дете. Беше направо като нов.

– Бърти, случи се нещо забележително! Току-що разговарях по телефона с господин Ригс и той ме осведоми, че е получил ръкописа със сутрешната поща. Не мога да си обясня причината за това забавяне. Пощенските услуги в селските райони са крайно незадоволителни. Ще пиша по този въпрос до управата на пощите. Недопустимо е да се бавят по

този начин ценни пратки!

Случайно бях обърнат към профила на Флорънс, но при тези думи тя се извърна рязко и ме прониза с поглед като нажежена кама. Чичо Уилоуби заситни обратно към библиотеката и сред нас настъпи тежка тишина – с нож да я режеш.

– Нищо не разбирам – излезе най-сетне от гърлото ми.

– Аз пък разбирам! Всичко ми е ясно, Бърти. Глътнал си си сърцето от страх! Предпочел си, вместо да рискуваш да разгневиш чичо си...

– Не, не! Нищо подобно!

– Предпочел си да изгубиш мен, отколкото парите! Може би си помислил, че няма да изпълня заканата си, но аз не съм такъв човек! От този момент нататък годежът ни не съществува!

– Ама, чакай!

– Нито дума повече!

– Но Флорънс, миличка!

– Не желая да те слушам! Сега виждам колко е била права леля ти Агата и ако питаш мен, леко се отървах. Мислех, че с много търпение ще направя от теб нещо поносимо. Вече ми е ясно с каква невъзможна задача съм се била нагърбила!

И тя изчезна, като ме остави да се оправям, както намеря за добре. Поразчистих отломките от разбитото си сърце, закуцуках към стаята си и звъннах на Джийвс. Той се появи ни лук ял, ни лук мирисал и без изобщо да възнамерява да яде или мирише. По-великолепно самообладание не сте виждали!

– Джийвс! – ревах аз. – Ръкописът е пристигнал в Лондон!

– Нима, сър?

– Ти ли го изпрати?

– Да, сър. Постъпих по този начин от най-добри подбуди. Лейди Флорънс силно надценява опасността хората да се оскърбят, като прочетат името си в мемоарите на сър Уилоуби. От личен опит ми е известно, сър, че всеки нормален човек изпитва доволство, като види името си напечатано, независимо от контекста. Имам една леля, която страдаше от подуване на крайниците. След като опита „Великолепния лековит мехлем на Уилкиншо“, настъпи значително подобрене и облекчение – до такава степен, че изпрати на фирмата благодарствено писмо. Гордостта, която я обзе, след като видя фотографията си в ежедневниците, придружена от най-подробно описание на долните ѝ крайници преди употребата на мехлема – описание, което може да се определи само като отблъскващо, – бе тъй голяма, че ме наведе на мисълта относно жаждата за

прослава от независимо какво естество, изпитвана от всеки човек. Нещо повече, сър – ако сте изучавали психология, неминуемо ви е известно, че почитените стари джентълмени нямат нищо против да дадат гласност и публичност на буйните си млади години. Имам един чичо... Взех да ругая подред всичките му лели, чичовци и цялата рода.

– Известно ли ти е, че лейди Флорънс развали годежа ни?

– Нима, сър?

Нито следа от съчувствие! Все едно, че му съобщих колко е хубаво времето!

– Уволнен си!

– Много добре, сър. – И се изкашля учтиво. – След като вече не съм на служба при вас, сър, ще си позволя свободно да изразя становището си. Смятам, че не сте подходяща двойка с лейди Флорънс. Милейди има рядко безпрекословен темперамент, в пълно противоречие с вашия. Почти година служих при лорд Уърпълсдън, така че имах възможност да изуча характера на милейди. Мнението на обслужващия персонал за нея далеч не беше одобрително. Твърде буйните й настроения предизвикваха сред нас неблагоприятни отзиви. Вие не бихте били щастлив с нея, сър.

– Я се разкарай!

– Според мен образователните й методи биха били твърде несмилаеми за вас, сър. Хвърлих един поглед върху книгата, която ви бе дала – тъй като, откак сме пристигнали, тя все лежи на масата, – и според мен не е подходяща за вас. Не би ви доставила удоволствие. А от камериерката на милейди ми е известно, тъй като е дочула случайно разговор между нея и един от гостуващите тук джентълмени, господин Макуел, който работи в качеството на редактор в литературен обзорен вестник, че тя възнамерява незабавно да ви въведе в Ницше. На вас Ницше не би ви допаднал, сър. Фундаментално е неподходящ.

– Махни се от очите ми!

– Много добре, сър.

Страхотна работа обаче – като се наспи човек, и нещата започват да му се виждат в коренно различна светлина. Колко пъти ми се е случвало! Като се събудих на другата сутрин, доброто старо сърце съвсем не се чувстваше кой знае колко разбито. Денят се очертаваше като превъзходен и нещо в начина, по който слънцето проникваше през щорите, и връвата, която вдигаха птичките под стрехата, ме наведе на мисълта, че току-виж Джийвс излязъл прав. В края на краищата, профилът си е

профил, но колкото и да е великолепен, дали пък е чак такъв дар Божии да си сгоден за Флорънс Крей? Дали нямаше нещо вярно в думите на моя прислужник относно характерчето ѝ? Взех да си давам сметка, че идеалът ми за съпруга доста се разминава с нейния образ – щеше ми се да е нещо по-вяло, по-нежно, по-чуруликащо и изобщо по-така.

Тъкмо бях стигнал дотук в разсъжденията си, и погледът ми се спря на „Типове етични теории“. Отворих книгата и – ако щете, вярвайте – ето какво прочетох:

„Само един от двата антиетични термина в гръцката философия е реален и самоподдържащ се и той именно е идеалният противовес на онова, в което трябва да проникне и формира. Другият термин, съответстващ на нашата природа, сам по себе си е феноменален и нереален, без перманентна основа и предикати, които да спояват двата елемента. Накратко, той е коригиран от отрицанието само чрез интродукцията на неекзистентни реални, проникнали в него.“

Брей! Искам да кажа... как ви се струва, а? При това дочух, че Ницше бил по-така и от това!

– Джийвс – започнах аз, шом той влезе с първата ми чаша чай. – Размислих. Наемам те отново.

– Благодаря, сър.

Залочих жизнерадостно. През цялото ми същество започна да се просмуква дълбоко уважение към преценките на този човек.

– Ах, да, Джийвс – по повод онзи костюм, карирания...

– Да, сър?

– Наистина ли не го бива?

– Прекалено е живописен, сър.

– Да, ама знаеш ли колко приятели ме питаха кой ми го е шил?

– Несъмнено с цел да избягват въпросния шивач, сър.

Поколебах се. Имах чувството, че се оставям на произвола му, и ако се поддам сега, ще заприличам на клетия Обри Фотъргил, който вече не може да нарече душата си своя собствена. От друга страна интелектът му явно надвишаваше средния за страната и би било голямо улеснение да ми върши умствената работа. Нямаше как, реших се.

– Е, добре, Джийвс. Както искаш. Подари го на някой.

Той ме погледна като любящ баща палавото си синче.

– Благодаря ви, сър. Снощи го подарих на помощник-градинаря. Ще му свърши полезна работа при сплашването на някои натрапчиви птички. Още чай, сър?

КРАЙ

© 1925 П. Г. Удхаус
© 1997 Жечка Георгиева, превод от английски

P. G. Wodehouse
Jeeves Takes Charge, 1925

Сканиране: NomaD, 2007
Разпознаване и редакция: sir_Ivanhoe, 2007

Публикация:

П. Г. Удхаус
СТРИХНИН В СУПАТА...
И МНОГО ДРУГИ ИСТОРИИ
Английска

Подбор и превод от английски: Жечка Георгиева

Художествено оформление: Момчил Колчев

Печатни коли 38. Формат 84/108/16

ИК „КОЛИБРИ“, София, 1997

Печат: „АБАГАР“ ЕООД, В. Търново

ISBN 954-529-065-X

P. G. WODEHOUSE
Very Good Jeeves
Carry on Jeeves
Young Men In Spats
Eggs, Beans and Crumpets
Meet Mr. Mulliner
Mulliner Nights

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4533>]